

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum appetitus sit quædam specialis potentia animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

uia vident, ipse Deus refugit, & quodammodo odio habetur. Et tñ oportet, qđ illi, qui eum quātum ad aliquos effectus odium, in alijs effectibus diligant eum, sicut ipsi demones sñm Diony. in 4. cap. de Diuinis nomin. appetunt esse, & vivere naturaliter, & in hoc ipsum Deum appetunt, & diligunt.

AD QVARTVM dicendum, qđ beati qui iam fruuntur Deo, appetunt fruitionis continuitatem, & iterum ipsa fruitio est sicut iam quidam habitus perfectus suo appetibili: quamuis nomen appetitus imperfectionem importet.

AD QVINTVM dicendum, qđ sola creatura rōnalis est capax Dei, quia ipsa sola potest ipsum cognoscere, & amare explicitē. Sed alia creatura participat diuinā similitudinem, & sic ipsum Deum appetunt.

ARTICVLVS III.

Verum appetitus sit quadam specialis animae potentia.

Tertio quaeritur, utrum appetitus sit quadam specialis potentia animae. Et videtur quod nō, potentia enim animae non ordinatur, nisi ad opera vitae: sed opera vitae dicuntur quibus animata ab inanimatis distinguuntur: sed secundum appetere non distinguuntur animata ab inanimatis, quia inanimata bonum appetunt. ergo appetitus non est specialis potentia animae.

¶ 2 Præ. Appetitus nihil aliud esse videtur, quam quadam directio in finem: sed appetitus naturalis sufficit ad hoc, quod aliquid per ipsum dirigatur in finem, ergo nō oportet appetitum superaddi animale, quae sit specialis potentia animae.

¶ 3 Præ. Operationes, & potentiae differunt penes terminos: sed idem est terminus appetitus naturalis, & animalis, scilicet bonum. ergo eadem est potentia, vel operatio: sed appetitus naturalis nō est specialis potentia animae. ergo nec animalis.

¶ 4 Præ. Appetitus est rei non habitus sñm August. sed in animalibus iam per cognitionem boni habet, ergo cognitionem boni non sequitur in animalibus aliquis appetitus specialis requirat potentiam.

¶ 5 Præ. Specialis potentia ordinatur ad speciale actum, nō autem ad actum eodem omnibus animae potentijs: sed appetere bonum est eodem omnibus potentijs animae. quod patet ex hoc, qđ qualibet potentia appetit suum obiectum, & delectatur in ipso. ergo appetitus non est specialis potentia animae.

¶ 6 Præ. Si potentia appetitiua appetit bonum, aut appetit bonum cōiter, aut bonum proprie sibi: si autem appetit bonum cōiter, cum alia potentia appetat bonum particulare appetitiua potentia nō erit specialis potentia: sed vniuersalis. Si autem appetat bonum sibi, cum qualibet alia potentia sibi appetat pari ratione qualibet alia potentia dici poterit appetitus. ergo non erit aliqua potentia, quae specialiter debeat dici appetitus.

SED CONTRA est, qđ Philosophus appetitum posuit specialem potentiam animae in tertio de Anima.

RESPON. Dicendum, quod appetitus est specialis potentia animae. Ad cuius euidenciam sciendum est, quod cum potentiae animae ordinentur ad opera, quae sunt animatorum propria, secundum hoc aliqua operatio habet, quod ad eam specialis potentia animae deputetur, & ipsa est propria operatio animati, inuenitur autem aliqua operatio, quae secundum vnum modum cōmunis est animatis, & non animatis: sed secundum alium modum est animatorum propria, sicut moueri, & generari. Res. n. spirituales absolute habent naturam, ut moueant, sed

non ut moueantur. Corpora autem mouentur quidem, & quamuis vnū possit alterū mouere, non tñ aliqd eorū potest mouere seipsum: quia illa, quae mouent se ipsa, ut probatur in 8. Phyl. diuiduntur in duas partes, quarū vna est mouens, & alia est mota. Quod quidem in rebus pure corporalibus esse non potest: forma earum non potest esse mouens: quāuis potest esse motus principium, ut quo aliquid mouetur: sicut in motu terre grauitas est principium quo mouetur, nō tñ est motor. Et hoc contingit, tum propter simplicitatem corporum inaiatorum, quae non habent tantam diuersitatem in partibus, ut vna possit esse mouens, & alia mota, tum propter ignobilitatem, & materialitatem formarū. Quae quia longe distat à formis separatis, quāuis est mouere, non retinet, ut mouere possint: sed solū, ut sint motus principia. Res vero animatae sunt cōpositae ex natura spirituali, & corporalī: vñ potest esse in eis vna pars mouens, & alia mota, sñm motū localem quam sñm alios motus. Et ideo quantum moueri efficitur hoc modo propria actio ipsorum aiatorū, ut ipsa se ipsa moueant ad determinatas species motus inueniuntur in animalibus specialis potentia ordinata: sicut ad motū localem in animalibus motiua, in plantis vero, & in animalibus cōiter vis augmentatiua ad motū augmenti, nutritiua ad motū a generatione: generatiua ad motū generationis. Similiter appetere quod quodammodo eodem est omnibus: sed quodammodo specialis animalibus, in quantum in eis inuenitur appetitus & mouens appetitū. Iustum: bonum apprehensum est mouens appetitū sñm Philo. in 3. de Anima. Vnde sicut animalia mouentur ex se propter alios, ita & appetunt ex se. Et propter hoc, sicut vis motiua est specialis potentia in animalia: ita & vis appetitiua.

AD PRIMUM ergo patet solutio per antedicta. AD SECVNDVM dicendum, qđ quia animalia nata sunt participare diuinā bonitatem, emittunt ceteris inferioribus rebus, inde est, qđ indigent multis operationibus, & auxilijs ad suā perfectionem: sicut qui potest sequi perfectā sanitatem multis exercitijs est propinquior sanitati, quā ille, qui non potest perire per aliquam modicā sanitatem, & ob hoc nō indiget nisi modico exercitio sñm exemplum Philo. in 2. Caeli & Mundi. Et ideo cum appetitus naturalis sit determinatus ad vnum, nec potest esse multiformis, ut in rebus diuersa se extendat, quod animalia indigent, necessarium fuit, ut animalibus superadderetur appetitus animalis consequens apprehensionem, ut ex multitudine apprehensorum animalia diuersa feratur.

AD TERTIVM dicendum, qđ bonum appetitur, tam per appetitum animalem quam per appetitum naturalem: tamen per naturalem appetitū nō appetitur aliquid bonū ex seipso, sicut per animalem. Et ideo ad appetendum bonum appetitū animalis exigitur potentia, quae non exigitur ad appetendum per appetitum naturalem. Et propter bonum, in quod tendit appetitus naturalis est determinatum, & unitiforme: nō autem est ita de bono, quod appetitur per appetitum animalem, & potest simile induci de virtute motiua.

AD QVARTVM dicendum, qđ appetens bonū non quaerit hūc bonum sñm esse intentionale, qualiter cognoscente hūc: sed sñm esse essenziale. Et ideo per hoc quod animal habet bonum, ut cognoscentis per se, non excluditur quin possit ipsum appetere.

AD QVINTVM dicendum, qđ vnaquaeque potentia appetit suū obiectū appetitū naturalem: sed appetitū naturalis ad speciale potentiam pertinet. Et quia appetitū

pa. 4. a me.

1. p. q. 30. art. 1.

rex. 48. & sequentibus.

naturalis est determinatus ad vnum, animalis autem sequitur apprehensionem, inde est quod singule potentie appetunt bonum determinatum: sed vis appetitiva appetit quodcumque bonum apprehensum. Nec tamen sequitur quod sit generalis, quia bonum commune appetit speciali modo. Vnde patet solutio ad vltimum.

ARTICVLVS IIII.

Verum voluntas in rationalibus sit alia potentia præter appetituum sensitiue partis.

QVARTO queritur, vtrum voluntas in rationalibus sit alia potentia præter appetituum sensitiue partis. Et videtur quod non. Accidentaliter. differentia obiectorum non diuersificat potetias: sed obiecta voluntatis, & appetitus non differunt, nisi per differentias accidentales boni, quod per se est obiectum appetitus, non enim videntur aliter differre, nisi quod voluntas est boni apprehensiu p intellectum, appetitus autem sensibilis est boni apprehensiu per sensum, quæ accidunt bono in quantum est bonum. ergo voluntas non est alia potentia ab appetitu.

¶ 2 Præ. Vis appetitiua, sensitiua, & intellectiua differunt per particulare, & vniuersale, quia sensus apprehendit particularia, intellectus vniuersalia: sed per hoc non potest distingui appetitus sensitiue partis, & intellectiue, quia omnis appetitus est boni in rebus existentis, quod non est vniuersale, sed singulare. ergo non debet dici, quod appetitus rationalis, qui est voluntas sit alia potentia ab appetitu sensitiue partis, per modum quo intellectus est alia potentia a sensu.

¶ 3 Præ. Sicut apprehensionem sequitur appetitiua, ita appetituum sequitur vis motiua: sed motiua non est alia, & alia in rationalibus, & irrationalibus. ergo nec appetitiua, & sic idem quod prius.

¶ 4 Præ. Philosophus in 1. de Anima distinguit quinque genera potentiarum animæ, & operationum, quorum vnum includit generationem, nutritionem, & augmentum secundum sensum, tertium appetitum, quartum motum s'm locum, quintum intellectum, vbi intellectus a sensu distinguitur, non autem appetitus intellectiua ab appetitu sensitiuo. ergo videtur, quod non distinguitur potentia appetitiua superior ab inferiori, sicut potentia apprehensiu superior a potentia apprehensiu inferiori.

SED CONTRA, est qd Philosophus in 3. de Anima distinguit voluntatem ab appetitu sensitiuo.

¶ 2 Præ. Quæcumque sunt ordinata ad inuicem, oportet esse distincta: sed appetitus intellectiua est superior appetitu sensitiuo secundum Philosophum in 3. de Anima, & mouet ipsum, vt sphaera sphaeram, vt ibidem dicitur. ergo voluntas est alia potentia ab appetitu sensitiuo.

RESPON. Dicendum, quod voluntas est alia potentia ab appetitu sensitiuo. Ad cuius euidentiã sciendum est, quod sicut appetitus sensitiuus distinguitur ab appetitu naturali propter perfectiorem modum appetendi, ita appetitus rationalis ab appetitu sensitiuo. Quanto enim aliqua natura est Deo propinquior, tanto expressior in ea diuinæ dignitatis similitudo inuenitur: hoc autem ad diuinam dignitatem pertinet, vt omnia moueat, & inclinet, & dirigat, ipse a nullo alio motus, vel inclinatus, vel directus. Vnde quanto aliqua natura est Deo vicinior, tanto minus ab eo inclinatur, & magis nata est seipsam inclinare. Natura igitur insensibilis, quæ ratione suæ materialitatis est maxime a Deo remota, inclinatur quidem in aliquem finem, non

tamen est in ea aliquid inclinans, sed solummodo inclinationis principium, vt ex prædictis patet. Natura autem sensitiua, vt Deo propinquior in seipsa hebet aliquid inclinans, appetibile apprehensum: sed tamen inclinatio ipsa non est in potestate ipsius animalis, quod inclinatur: sed est ei aliunde determinata. Animal enim ad aspectum delectabilis, non potest non concupiscere illud, quia illa animalia non habent dominium suæ inclinationis: vnde non agunt, sed magis aguntur secundum Damasc. Et hoc ideo, quia vis appetitiua sensibilis habet organum corporale, & ideo vicinatur dispositionibus materia, & rerum corporalium, vt moueatur magis quam moueat. Sed natura rationalis, quæ est Deo vicinissima, non solum habet inclinationem in aliquid, sicut habent inanimata, nec solum mouetur hæc inclinationem quasi aliunde eis determinatã, sicut natura sensibilis: sed vitra hoc habet in potestate ipsam inclinationem, vt non sit ei necessarium inclinari ad appetibile apprehensum: sed possit inclinari, vel non inclinari, & sic ipsa inclinatio non determinatur ei ab alio, sed a seipsa. Et hoc quidem competit ei in quantum non vtitur organo corporali, & sic recedens a natura mobilis accedit ad naturam mouentis, & agentis. Quod autem aliquid determinet sibi inclinationem in finem, non potest contingere, nisi cognoscat finem, & habitudinem finis in ea, quæ sunt ad finem, quod est tantum rationis. Et ideo talis appetitus non determinatur ex aliquo alio de necessitate sequitur apprehensionem rationis. Vnde appetitus rationalis, qui voluntas dicitur, est alia potentia ab appetitu sensibili.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod voluntas ab appetitu sensibili non distinguitur directe per hoc quod est sequi apprehensionem hanc, vel illam: sed ex hoc quod est determinare sibi inclinationem, vel habere inclinationem determinatam ab alio, quæ duo exigunt potentiam non vnius modi. Sed talis diuersitas requirit diuersitatem apprehensionum, vt ex prædictis patet. Vñ quasi ex consequenti accipit distinctio appetitiuarum vtrius penes distinctionem apprehensuarum, & non principaliter.

AD SECUNDUM dicendum, quod quævis appetitus semper intendat ad aliquid in re naturali existens, quod est per modum particularis, & non vniuersalis, tñ ad appetendum quandoq; mouetur per apprehensionem alicuius vniuersalis conditionis, sicut appetimus hoc bonum ex hac consideratione, quæ consideramus simpliciter bonum esse appetendum: quandoq; vero per apprehensionem particularis s'm suam particularitatem. Et ideo sicut appetitus ex consequenti distinguitur per differentiam apprehensionis quæ sequitur, ita ex consequenti distinguitur per vniuersale, & particulare.

AD TERTIUM dicendum, quod cum motus, & operationes sint in singularibus, & ab vniuersali propositione non possit fieri descensus ad conclusionem particularem, nisi mediante assumptione particulari, non potest vniuersalis conceptio intellectus applicari ad electionem operis, quæ est quasi conclusio in operabilibus, vt dicitur in 7. Ethic. nisi mediante apprehensione particulari. Et ideo motus, qui sequitur apprehensionem vniuersalem intellectus mediante particulari apprehensione sensus, non requirit aliam potentiam motiua respondentem intellectui, & aliam respondentem sensui, sicut est de appetitu qui immediate sequitur apprehensionem, & potetia motiua imperata, de qua obiectio tangit, quæ est vis affixa musculus, & neruis. Vnde non potest esse intellectiua partis, quæ organo non vtitur.

Quæst. dis. Tho. IIII 4 Ad

art. 1. huius questio. & p. 2c.

D. 230.

art. p. 2c. ad 2.

D. 226. & 766.

6. Ethic. 6. circa 6.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.

37. q. 10. m. 1.